

1690

534.

19,0 x 8,2 1/2

61(09)
P. 65

*Фізіологічне та анатомічні
нотатки про дівочу цноту,
її втрату, вагітність, пологи
та природне годування
немовляти.*

1690

I. SEVER. PINÆI *Carmit.*

DE
INTEGRITATIS & CORRUPTIONIS

VIRGINUM NOTIS:

GRAVIDITATE *item* & PARTU
NATURALI *Mulierum,*
OPUSCULA

II. LUDOV. BONACOLLETTI

ENNEAS MELIBRIS;

III. FEL. PLATERI *Basit.*

DE ORIGINE PARTIUM,

earumq; in utero conformatione.

IV. PETRI GASSENDI

BIBL. DE

SEPTO CORDIS PERVIO,

UNIVERS. *Observatio.*

MELCHIORIS SEBIZII

DUPHINI DE

NOTIS VIRGINITATIS

Accedunt Indices novi ac pleni.

Editio Tertia Auctior & Correctior.

FRANCOFURTI & LIPSIÆ,

Apud CHRISTOPHOR. VVOHLFART A. 1690.

Gionareva

Med

№

325

Ф
но
ї в
та
не
169

FELIX PLATERUS

De

ORIGINE PARTIUM

Earumque

In Utero Conformatione.

1. *An Arteria, Vena, Nervi à Cerebro originem trahant?*

IN hujus quæstionis veritate indaganda, & Philosophi & Medici admodum defudarunt, aliquique multa incongrua proposuerunt. Nam, qui in ea rationem tantum, veluti ducem, elegerunt, nec sensuum testimonio confisi, ex solius animi judicio singula metiri voluerunt; hi, etsi præstantissimi essent Philosophi, in eo tamen graviter peccarunt, quod ea, quæ sensus falsa esse judicat, pro veris venditarunt: Uti Peripatetici, qui nervorum originem cordi attribuerunt, imaginatione hac forte seducti, quod spiritum vitalem à corde per arterias cerebro communicari, ex eoque spiritum animale procrea-

creari, qui cerebro & nervis vim movendi sentiendiqve confert, cognoscentes, à corde sic sensum & motum proficisci, judicaverunt. Quæ sensuum neglectio fecit, ut & in aliis, viri gravissimi errores non leves commiserint, ut qui potionem in pulmones deferri crediderint: Aliiqve, qui serum ipsum in vesicam transudare, cum ex inflata vesica aërem unico intercepto meatu, per quem urina effluit, minime effluere, viderent, existimarunt. Uti & illi fuerunt hallucinati, qui nullas vias, nulla vasa, nullos ductus & meatus in corpore indagantes, corpus nostrum adeo perspirabile crediderunt, ut citra hæc, omnia corpus permeare & pervadere posse, temere affirmarint.

Sed ut ad quæstionis nostræ sensum accedamus; Si Nervorum, Venarum & Arteriarum originem eam esse statuamus, à qua, uti à radice vel caudice arbores & plantæ, enascuntur, ita hæc vasa ab illis prius generatis produci, & sic originem trahere velimus, non solum in Nervis hoc minime fieri, nec eos ullo pacto à corde sic
 oriri,

oriri, sensus judicabit, sed & in Venis & Arteriis dubium erit, an illæ à Corde, Venæque ab Hepate vel à Corde proficeiscantur.

Si enim illic exortum vasorum esse asseverant, ubi vas à principe parte aliquid deferens primum emergit, ac tanquam radice altissimis defixum radicibus, substantiæ ipsius inhæret, Jecur, cui vena cava infinitis propaginibus intexitur, cui quoque venæ portæ soboles innumeræ immergunt, & in quod Vena umbilicalis in foetu se inferit, Venarum principium erit statuendum.

Si verò eam & venarum & arteriarum originem statuamus, cui vas exacte continuatur, ab eaque divelli non potest, ubi quoque major ipsius truncus caudexque existit, Cor ipsum, cum ex sinistro ventriculo arteriam magnam, ex dextro sinu venam cavam promat amplissimam, ipsius substantiæ pertinacissime cohærentem, indeque ad hepar descendentem, cor uti arteriarum, sic & venarum erit principium. Uti & duorum aliorum vaso-

rum permittæ naturæ, veluti Venæ arteri-
osæ, & Arteriæ venosæ, quæ quoque ab
ipſius ſubſtantia emergunt, atque per pul-
mones diſperguntur. Quæ certe à pul-
monibus, eſſi multis ramis ſubſtantia ip-
ſorum inhæreant, ſi illic, ubi radices hæ-
ſunt, origo ipſorum eſſet ſtatuenda, quod
tamen haud veriſimile, exortum traxiſſe
oporteret, uti neque emulgentes, eſſi per
renum ſubſtantiam & venæ illæ & arteriæ
ferantur, nec venas meſeraicas, quæ lienis
ſubſtantiam perreptant, à renibus aut lie-
ne enatas quiſquam iudicabit.

Adeo, ut, ſi vel hepar vel cor, venarum
& arteriarum principium ponamus, mul-
tæ occurrant difficultates, cum in hepate
nulla inſignis deprehendatur arteria, &
venarum tantum rami, non caudices eo
deſinant. In Corde verò, eſſi trunci &
caudices horum vaſorum illi adnaſcan-
tur, cum tamen ſubſtantia illius cum hiſ-
ce vaſis nulla ſit ſimilitudo, & vena ma-
gna, quæ inde enaſcitur, non pulſet:
Dein cum & vas umbilicale, & vena
portæ nullibi cor attingant, cor venis
ori-

originem minimè præbere, constabit.

Cæterum in tanta opinionum ambiguitate, ut certi quid cognoscatur, hac via id facillime fiet, si quo pacto in prima fœtus formatione, singulæ partes, & quæ primo, & quæ posterius generentur, diligenter consideremus, quod cum non aliter sensibus deprehendi queat, quam per Anatomem, eaque in gravidis mulieribus, quam rarissime se offerat, in fœtu per abortum rejecto, hoc maximè patebit, id quæ non uno solum, sed pluribus, ut quo pacto singulis mensibus partes formentur, crescantque, pateat. Verum cum & hoc videre paucis contingat Medicis, non mirum, tot dissentaneas de origine harum partium & erroneas opiniones exortas fuisse. Liceat igitur mihi, nec vitio veratur, quippe cui tot annis in studio Medico versanti, abortus quamplurimi inspiciendi se obtulerunt, si quæ in illis annotaverim, syncerè & fideliter, ad quæstionis propositæ decisionem proposuero.

Posteaquam semen utriusque parentis,

fecundum utero conceptum est, prius,
 quam formam aliquam absolutam partes,
 quæ ex eo generantur, consequantur, san-
 guineque nutriantur & increseant, quæ
 primo fere mense perficiuntur; exsurgit
 primum vis illa procreatrix in semine la-
 tens & recondita, ac insigniores seminis
 portiones, quæ à tribus parentum princi-
 piis defluerunt, in tres quasi bullas, spi-
 ritibus tungentes disponit, quæ cerebri,
 cordis & jecoris sunt rudimenta, in cor-
 pusculo exiguo conclusa, reliquasque illi
 adhaerentes portiones, in artus illique ad-
 nata membra ruditer segregat, quæ prima
 septimana fere perficiuntur, ita, ut tum
 rejecto per abortum embryone, informis
 talis massula, ex semine veluti concreta,
 rotunda & convoluta, tribus hisce bullis
 distincta appareat. Qualem à Psaltria
 illa, quæ per vim saltu impetuoso abor-
 tum sibi conciliaret, se observasse, scripsit
 Hippocrates. Egoque ejusmodi reje-
 ctum, globuli rotundi & albi instar, ma-
 gnitudine avellanæ, in quadam, quæ quo-
 tannis fere, non multis à conceptu diebus,
 abor-

abortiebat, vidi, atque ex animo tenui, cui innatabat, exemi, & cum ab invicem deducerem, tres ejusmodi bullas, quarum inferior jecoris rudimentum exprimens, pallidior, non tamen rubraerat, observavi, quatuorque portiones pro brachiis & pedibus formandis, & quod spectatu jucundum, duo puncta nigra minutissima, oculis dicata notavi. Quæ uti & in aliis, sic & in generosa quadam, quæ toto ferè biennio, quod mirum & alias inauditum, singulis mensibus abortiebat, sæpeque ad me ejusmodi abortum, ut, quid esset, judicarem, trans mittebat, similiter sic se habere, deprehendi.

Atque hæc, uti prima septimana, facultas illa generatrix molitur in semine; sic & mox eadem vi partes crassiusculas, quæ in ossa abiturae sunt, tenuissimaque filamenta, quæ nervis, venis & arteriis materiam suppeditant, latiusculaque, quæ fœtum ambientia involucra, membranaeque & tunicae futurae sunt, certis locis segregat atque discernit.

Postmodum ad trigessimum usque diem, conformatrix facultas, ulterius opus aggrediens, solidarum partium conformationem ex semine tantum instituit. Atque inchoata prius principia, corrigitur, cerebrum, propria figura exornat, mox & Nervi effinguntur, Venæ & Arteriæ excavantur, omnes in foetus umbilicam deductæ, à quo duplicem, qua involvuntur, membranam pervadentes, matris uteri venis continuantur, atque osculis adherent. Eademque opera tum & membranæ foetum involventes firmantur, uti & reliquæ membranæ. Viscera item interna robur nanciscuntur: Cutisq; omnia integens concrefcit, Ossaq; figuram aliquam & duritiem sensim acquirunt. Quæ omnia ex puro utriusque parentis semine tantum perficiuntur, nullo adhuc affluente sanguine, nondum aucto aut amplificato foetu, neque rubore aliquo perfuso. Qualem quoque embryonem sic formatum & delineatum, primo mense reiectum, uti aliqui descripserunt, sic & ipse vidi notaviq; in quo, ex spherica figura,

uti

uti, dum utero gestatur, esse solet, dilatato & diducto, lineamenta partium hæc expresse cernebantur. Cujus caput, etsi exiguus esset embryo, avellanæ instar, magnitudine, reliquum corpusculum, proportionè observata, superabat, quod cum illud solum ex semine constet, reliquæ verò partes sanguine enutritæ, augeantur, non mirum reliquas magnitudine superare. Oculi quoque hujus embryonis, uti cancris nonnihil exerti, Crura, Pedes, Brachia, Nasus, Auriculæ, Digiti secreti, Penis in masculo conspicuus, Scrotum sub eo exile, viscera interna fibrosa, vasa sili tenuissimi instar, Membranae cæparum pelliculis similes, Ossicula flexibilia adhuc & mucosa, Cuteque omnia subtilissima pellucidaque, ita, ut pereant interiora cerni possent, contexta: Omniaque hæc adhuc alba, & feminis æmula.

Hiscè sic primò formatis, à trigésimo demum die partes hæc nondum adauctæ, nutriri, carne fulciri, atque increfcere incipiunt. Et à matre sanguinem in hunc usum haurire, qui per secundinas, foetus

umbilicum pertransiens, hepatis illius affunditur, atque inde per venas, tum portæ tum cavam, ad partes dispersas, illarum undique fibris accrescit, ipsarumque capacitates, quæ inanes erant, sensim carne implet, atque partes sic adauget, quod & in musculis, tum aliis visceribus natura molitur, pictorum exemplo, qui primum imaginem rudibus lineamentis adumbrant, mox variis coloribus illustrant, perficiuntque.

Atque uti hæc duobus mensibus, enarrato modo, natura efficit, sic tertio longe adhuc hæc magis conspicua apparent, ad eo ut tunc quoque, etsi embryo vix digiti longitudinem superet, nulla pars tam exigua sit, quæ non jam formam suam exprimat: sicuti in sceletro embryonis, quod jam annos quadraginta asservo, spectare licet, in quo ossa omnia una cum unguibus tam manifeste citra corruptionem integra adhuc cernuntur.

A quo tempore donec foetus ad perfectum complementum perveniat, atque ad partum absolutus & maturus fiat, partes for-

formam perfectiorem, atque incrementum capiunt, aliæ citius, aliæ tardius, & plus minusve perfectæ, prout foetui dum in utero inclusus est, vel postmodum demum, ubi in lucem prodiit, inservire debuerunt, formantur, absolvunturque.

Nam cum magna sit partium, functionis causa, varietas, atque ex illis aliquæ dum foetus utero inclusus est, licet formatæ sint, otiosæ tamen delitescant, aliæ vero statim opus suum aggrediantur, fit, ut illæ citius aliæ tardius formam absolutam consequantur. Ut autem hoc magis fiat conspicuum, ex facultatum, quibus foetus, dum in utero est, gubernatur, indeque prodeuntium functionum enarratione patebit.

Foetum ab initio ex semine recenter conformatum, sanguinis duntaxat beneficio nutriti, haud secus, ac stirpes terræ succo, & calore nativo vivere, certum est. Postea & spiritu vitali accedente, animalium instar vivere, & postremo etiam moveri & sentire.

Cæterum hæ facultatum functiones, cum certis instrumentis ad eas obeundas indigeant, atque foetus partes principes, ob exilitatem hisce suggerendis non sufficiant, illiusque jecur minutum aut venæ minimæ, sanguinis eam quantitatem, quam foetus, ut augeatur, admodumque increseat, requirebat, producere nequeat; Cor item exile, spiritum vitalem abunde & affatim subministrare non possit: aliunde foetum & sanguinem ad nutritionem, & spiritum ad vitam sustentandam, quam ab hisce organis haurire, necesse erat, à matris nimirum uteri venis, sanguinem, & arteriis spiritum alliciendo, idque per venas & arterias proprias umbilico infertas, indeque vena umbilicali ad foetus hepar, arteria ad crurales arterias derivatas, atque sic per hanc viam universo foetus corpori subministrando: à quo materno sanguine & ipsius foetus hepar, uti cæteræ partes aluntur & infarciuntur, matrisque spiritu vitali cor ipsum foetus vitam primum cum cæteris partibus accipit, ab eodemque spiritui animali quoque materia suppeditatur.

Pulchre sic disponente natura, ut homo non ex se ipso, sed ex parentum semine, primo conformetur, caloremque nativum accipiat, atque inde à matre alimentum, vitam, & spiritum desumat, donec eo perfecto & genito, atque à matre excluso, ad sui nutritionem, vitam, sensum, & motum propriis utatur organis.

Ex quo patet, fœtus ipsius hepar, uti & cor, dum in matre continetur, cum neque illud sanguinem generet, neque hoc spiritum vitalem procreet (sunt enim hæc jam in matre satis elaborata) proprio munere nondum fungi; Uti & Cerebrum, quod ad quartum fere mensem otiosum esse, cum fœtus prius non moveatur, nec ante partum sentiat, experientia comprobat. Quo tempore etiam reliqua viscera opus proprium nondum aggressa sunt, neque enim ventriculus chylum conficit, nec pulmones spirant, occiulis exactè tunc naribus, atque ore. Oculus quoque non videt; Auris non audit, nec lingua gustum ullum percipit.

Tantum igitur vasa postquam fœtus

increfcere incipit, Venæ primum, inde arteriæ, tardius nervi, illæ fanguinem matris deferentes, aliæ fpiritum advehentes, hi tandem motum præbentes, munus deftinatum exequuntur, cum reliquæ totius corporis partes interea in actum, opus fuum minimè producant.

Jam fi ad functionem exequendam in-
 ſtrumenti forma perfecta requiritur, quis
 dubitabit, Venas primum excavari, perfici,
 atque abſolutam figuram confequi, jecore
 etiam nondum integre perfecto, nec
 dum quicquam efficiente. Uti & revera
 nullum vas in foetu magis manifeſtum la-
 tumqve ab initio, quam vena umbilicalis
 cernitur. Dedit hoc occaſionem qui-
 buſdam, ut hepar ipſum à venis prona-
 tum, non venas ab hepate, hiſce permoti,
 pronunciarent, jecurqve nihil aliud eſſe,
 quam implexum venarum infinitum, cui
 concretus ſanguis obnaſcatur.

Sic quoque arteriæ formantur, ſpiri-
 tumqve vitalem à matris arteriis haurien-
 tes, deducunt & pulſant, antequam cor
 ullo modo moveatur: neque enim illud,
 ad

ad quod aëri non patet aditus, nec prius, quam respirare queat, per systolen contrahi aut dilatari potest, donec foetus à membranis, quibus obvolutus erat, liberatus, atque aqua, cui immerfus erat, in partu segregatus, & in lucem editus, per nares aërem attrahat; tunc enim cor pulmonesque eum suscipientes, primum moveri, infansque modo natus respirare, incipiunt. Quod uti ex hisce argumentis licet colligere; sic sensus ipse manifestum facit, si quis in brutis animalibus observet, quo pacto, si foetus una cum membranis, quibus inclusus immerfusque est, rejiciatur, mater dentibus illud scindens, aëri, ut ad foetum penetrare queat, faciat viam, & nisi hoc subito fiat, cum à matre separatus, ab ipsius arteriis nihil sumere queat suffocetur. Unde & usu edoctæ obstetrices, in foetu humano, si cum amnio in partu excludatur, non prius vas umbilicale stringunt, donec involucrium disrumpant, quod bruta animalia naturæ instinctu sponte, uti dictum, faciunt.

Ex quibus satis patere arbitror, & hepar & cor, non prius, quam infans in lucem editus sit, functiones suas obire, quod venæ & arteriæ, dum adhuc in utero latent, in eo moliantur, nec hepar ipfius prius sanguinem, donec infans cibetur, conficere, nec cor pulmonesque, donec respirare aëremque haurire incipiat, ullo modo moveri.

Cerebri autem ipfius foetus longe alia est ratio: cum enim hoc non tantum materiam aliquam, ut hepar, vel spiritum, ut cor, sed & propriam substantiam, dorsalem scilicet medullam, & nervos, undique ad sensum & motum conferendum transmittat, à matre hæc in foetum minime derivari potuerunt: sufficiebat enim matri, sanguinem quo abundabat, & qui in non gravidis per menses expurgatur, & proin eo ad proprii corporis alimoniam minime opus habeat, pro foetus alimonia, uti & spiritum vitalem, conferret. Verum partes solidas, ut sunt Nervi, de suo corpore, foetui subministrare minime potuit, sed foetus eos à proprio ipfius cerebro
 pro-

promit, atque cum cerebro hi & augentur, & cum illud aliquousque excrevit, etiam aliquo pacto vires exerunt, motumque aliquem foetui, sed levem saltem, dum ille adhuc utero inclusus gestatur, confert.

Unde & cum cerebri structura tardius perficiatur, serius, & non ante medium uteri gestationis tempus, motus foetus perferitur, donec nonnihil adaucto & confirmato cerebro, quod, cum partus instare incipit, accidit, foetus validiore motu, se ex sphaerica figura sponte extendens, ad exitum in partu invertit & accommodat. Sed & in lucem editus, principes animæ functiones, donec ad molem convenientem cerebrum excreverit, non nisi leviter exerit, nec recte ratiocinari, reminiscive potest. Quod post infantiam primum, ubi aliquousque excreverint, aliis serius, aliis citius, prout cerebrum illorum plus minusve perfectum existit, accidit.

Ex jam enarratis veris argumentis, quibus sensus ipse adstipulatur, videtur colligi posse, frustra aliquos se excrucia-

re,

re, qui de exortu venarum & arteriarum, nervorumq̄ve ita disserunt, ac si hæc vasa à principibus partibus, hepate, corde & cerebro, prius genitis, demum enascerentur, expullularent, & per corpus dispergerentur, veluti ex caudice arboris rami & radices propagantur. Cum ex his, quæ prædiximus, potius verisimile videatur, omnes partes in prima fœtus conformatione simul gigni, venasq̄ue & arterias citius, quam ipsorum partes principes perfici, functionesq̄ue edere: nisi forte aliter, dum de origine harum loquuntur, eam intelligant, atque interpretentur. Ex quo, ut variæ de eo sententiæ sint ortæ, occasio forte nata est.

2. *Anne venarum origo à Corde vel Jecore dependeat?*

HÆc quæstio primo intuitu facilis & inutilis, atque ob id supervacanea fortassis videbitur, in qua expli-

plicanda diutius moremur. Præsertim cum in veritate illius investiganda, tot Philosophi, tot Medici diligenter laborarint, jamq̄ve apud plerosq̄ve quid in ea statuendum sit, satis constet. Verum si rem ad amissim metiamur, non videbor rem ingratham factururus, quod eam rursus in dubium ut quid de ea sentiendum, argumentis ratione inventis, usuq̄ve comprobatis, confirmetur.

Nam qui in ea solvenda, rationis tantum ductum adhibuerunt, nec sensuum testimonio confisi, ex solius iudicii scrinio singula depromere voluerunt, videntur non parum hallucinari, utpote quos ratio ingeniiq̄ve vis, sæpe eo perducit, quæ sensus longe alia esse iudicat. Fecit hoc, ut præstantissimi viri, dum propriæ mentis impetum sequuntur, gravissime impegerint. Cum alius nervos à corde oriri, alius potionem in pulmones ferri, crasso satis errore, asserere non dubitarit, alius quoque serum ipsum Vesicæ insudare, cum ex inflata Vesica aërem unico in-
terce-

tercepto meatu, minime prorumpere videret, imaginatione quadam sibi persuaserit, uti in præcedenti quæstione, hujus rei quoque fuit injecta mentio.

Nec & illi laudandi, qui solo sensuum indicio res examinantes, nullam earum rationem causasque adhibent, non aliter atque sanius in macello viscera interna inspiciens, ipforum usum, functiones, actionesque ignorat. Sed & tertio loco hallucinari sæpe videntur, qui subjectum corpus humanum negligentos, à brutorum animantium partibus, sensuum testimonia desumunt, qui idem mihi efficere videntur, quod hi, qui veras Historias, Fabulis conspurcantes, faciunt, ut ea quoque, quæ in iis vera sunt, falsa esse, credamus. Exemplo nobis bellum est Trojanum, quod multis commentitiis narrationibus auctum, suspicionem præbuit dubitandi, an ne bellum aliquando ejusmodi fuerit. Qui item sacras Historias variis figmentis contaminaverunt, magnam occasionem vel atheismo, vel superstitioni dederunt.

Aristoteles, Philosophorum princeps, cor, dum primo nasci contendit, omnium facultatum originem, ab ipso dependere, ipsumq; cum movēdi, tum nutriendi principium esse asserit: ut nervorū, sic venarum quoq; originem cordi attribuit. Galenus contra, Medicæ artis instaurator, ut facultates certis sedib; distinxit, ita nutritionē ab hepate proficisci, venasq;, quæ sanguinem nutritiōis materiam deferunt, ab Hepate enasci, magna contētione integro fere lib. 6. de Hipp. & Platōis decretis evincit.

Uterque multis rationibus dogma suum comprobare nititur: verum, ut veritas magis elucescat, ita habendum: Si illic exortum vasorum esse asseverant, ubi vas à principe parte aliquid deferens, primum emergit, ut in præcedenti quæstione quoque fuit dictum, altissimisq; defixum radicibus, substantiæ ipsius inhæret: jectur, cui vena Cava infinitis propaginibus intexitur; cui quoque venæ portæ soboles innumera permiscentur: in quod vena umbilicalis in fœtu pertingit, venarum principium erit statuendum. Si verò e-

eam originem statuamus, qua vas principis partis substantiæ, à qua dimanat, exacte continuatur, ab eaquæ divelli non potest, ubi quoque major ipsius truncus caudexque, Cor ipsum, uti ex sinistro ventriculo, arteriam magnam, quod nemo negavit, sic ex dextro sinu venam cavam promit amplissimam, ipsius substantiæ pertinacissime coherentem, atque ad hepar deductam, duo quoque alia vasa confusæ & permixtæ naturæ, ad pulmones delata, erit dicendum principium.

Hæc ut veritati consentanea sunt, sic majorem dubitationem movent, ut, cuiusnam parti origo hæc sit adscribenda, nondum constet. Quod magis urgent Venæ arteriosæ & arteriæ venosæ, cum pulmonum substantia confusio, à qua tamen nemo sanæ mentis ipsas progressas, sicuti à corde unquam prodire, ausus fuit asserere; ut neque emulgentes venas à renibus, arterias à liene, cui tamen multa myriades implicantur. Ita ut rursus hepatis ortum venarum acceptum referre vereamur, quemadmodum nec cordi, cum ipsi-

us substantiæ cum venis nulla prorsus sit similitudo, cum sanguinis non sit officina, cum venæ non pulsent, cum non omnes venæ eo pertingant, & vas umbilicale & vena portæ, cordi nullibi adnascantur.

Cæterum, si de obscuris & dubiis rebus non modo ratione, quæ ex ingenii acie, prodit, verum etiam observatione experientiaque, quæ sensuum beneficio concipitur judicandum est. Intelligemus statim in prima hominis conformatione, foetû partes æq; omnes conformationis suæ ad umbrationem & rudimentum nancisci, membraq; simul omnia conformari spermatica, atq; increfcere, nullumq; prius aut posterio altero, aliudve ex alio oriri, ex certis hisce demonstrationibus patebit evidentius.

Posteaquam utero foecundum semen conceptum est, priusq;ve formam aliquam absolutam, partes, quæ ex eo generantur, consequantur, sanguineq;ve nutriantur & increfcant, hæc primo mense fere perficiuntur. Exurgit primum vis illa procreatrix in semine latens, & recondita ac insigniores seminis portiones, quæ à tribus paren-

parentum principiis defluerunt, in tres quasi bullas spiritibus turgentes disponit, quæ jecoris, cordis atque cerebri radimenta sunt. Eadem vi partes crassiusculas, quæ in ossa abituræ sunt, tenuissimaque filamenta, quæ nervis, venis & arteriis materiam suppetunt, latiusculasque, quæ foetum ambientia involucra membranasque corpus involventes futuræ sunt, certis segregat atque discernit. Quæ septem diebus fere perficiuntur, ita ut tum rejecto embryone, informis quædam massula bullis distincta appareat.

Ab eo verò ad trigesimum usque diem, conformatrix facultas opus aggressa, solidarum partium conformationem ex femine tantum instituit. Atque inchoata primum principia, cor, jecur, cerebrum propria figura exornat, mox & nervi effinguntur, venæ atque arteriæ excavantur, omnes in foetus umbilicum deductæ, à quo duplicem qua involvuntur membranam pervadentes matris uteri venis continuantur, atque osculis adherent. Eadem opera tum membranae foetus invol-

volvantes firmantur, ut & reliquæ membranæ. Viscera item interna robur nanciscuntur. Cutisque concresecit, omnia contegens, ossaque figuram aliquam durtiæque sensim acquirunt. Hæc omnia in puro semine, ex parentibus commixto, tantū perficiuntur, nullo adhuc accedente sanguine, nondum aucto, nondum amplificato cōceptu, neq; rubore aliquo perfuso. Ita quidem abortum ante quadagesimum diem, ut Hippocrates notavit, sic & post eum multi, & ego quoque ex brutorum animalium rejectis, non semel observavi, foetum immaturum ejectum, verè, ac prorsus conformatum, seminis quantitatem mole sua nondum excessisse, cujus partes omnes albæ erant, jecore excepto, in quod vena umbilicalis ferebatur, sanguine conferta, foetum postea nutritura. Cujus magnitudo vix pisciculum minutissimum licet excedat, Caput tamen par est avellana, & majus pro reliqui corporis proportione.: Nam cum cerebrum tantum ex semine constet, reliquæ verò partes omnes sanguine enutritæ, molem suam

suam primum accipiant, Caput majus toto quo utero gestatur tempore, semper apparet. Oculi his ut cancris exerti, Nasus, Auriculæ eminent, Brachia, Manus, Crura, Pedes, cicadarum instar, hisque secreti Digituli, Penis conspicuus, Scrotum milii magnitudine. Omnia cute tenuissima pellucidaque contacta, per quam interiora cernebantur: Viscera fibrosa: Vasa filis aranearum subtiliora, Membrana caparum pelliculis tenuiores splendioresque. Ossicula flexibilia adhuc & mucosa. Omnia hæc alba & seminis æmula. A die enim trigesimo, conformatæ partes solidæ, nondum adauctæ, nutrirî incipiunt, carne fulciri atque incrementum accipere. Idque ex menstruo matris sanguine, qui per secundinas foetus umbilicum pertransiens, hepatis affunditur, atque inde per venas tum portæ tum cavam, undique fibris accrescit, ipsarumque capacitates, quæ inanes erant, sensim carne implet atque adauget, tum in musculis tum aliis visceribus.

Hæc donec foetus ad perfectum comple-

plementum perducatur, sitque jam ad partum absolutus atque maturus, natura pulchre molitur. Ex quibus satis constare arbitror, uno eodemque tempore partes simul, omnes delineari, alio item conformari speciemque accipere: alio adaugeri, atque increfcere, neque ex spermaticis partibus aliam ex alia prodire.

Verum cum magna sit partium functionis causa varietas, cum aliæ, dum foetus utero inclusus est, licet formatæ sint, otiosæ tamen delitescant, aliæ contra simul opus suum statim efficiant, fieri omnino nequit, ut omnes natura æque promoveat, sed ut aliæ citius, aliæ tardius formam absolutam consequantur, atque jam genitæ dicantur. Quænam verò illæ sint, facile patebit, si in memoriam revocaverimus facultates, quibus gubernatur.

Fœtum ab initio ex femine recens conformatum, sanguinis duntaxat beneficio nutrirî. haud secus, ac stirpes terræ succo, calore tantum innato vivere, certum est.

Mox verò spiritu vitali accedente, animantium instar vivere. Postremo omnium moveri & sentire, omnibus inconfesso est. Cæterum hæ facultatum functiones, cum certis instrumentis, (ut quælibet actio) perficiantur, neque dum sufficiant foetus principes partes ob exilitatem hisce suggerendis, utpote cujus Jecur minutissimum, sanguinis illa quantitate procreanda (qua ad perfectionem conceptus opus habebat) maxime sufficeret. Cor item exile, Spiritum vitalem abunde subministrare non potest, aliunde & materiam & vitam advexit, à matris uteri & venis & arteriis ipsius sanguinem spiritumque vitæ derivans, illum per venam umbilicalem in venas proprias alliciens, hunc per arterias umbilicales, in arterias crurales deducens: sic universo ipsius corpori distribuens, à quo materno sanguine & hepar ipsum foetus concrevit, & reliquæ partes nutriuntur, à quo etiam matris Spiritu, cor ipsum una cum reliquis vivit, atque animali quoque Spiritui materia suppeditatur.

Pulchre, Deo Optimo Maximo ita dis-
ponente, ut homo non ex se ipso, sed ex
parentum semine primo conformetur,
caloremque nativum accipiat, atque in-
de à matre alimentum, vitam & Spiritum
desumat, donec eo perfecto, & ad sui nu-
tritionem, vitam, sensum, & motum pro-
priis utatur organis.

Patet ergo fœtus ipsius hepar, ut cor-
dum matre continetur, cum neque illud
sanguinem generet, neque hoc spiritum
vitalem procreet, (sunt enim jam hæc in
matre satis elaborata) proprio munere
minimè fungi. Ut & cerebrum ad 4. fe-
remensem otiosum esse, cum conceptus
prius non moveatur, nec ante partum
sentiatur, experientia comprobatur. Quo
tempore etiam reliqua viscera opus pro-
prium nondum aggressa sunt, neque enim
ventriculus chylum conficit, unde & nul-
la excrementa in intestinis colliguntur,
nec pulmones spirant, occlusis exacte tunc
naribus, atque ore. Oculus quoque non
videt, auris non audit, lingua non gu-
stat.

Tantum igitur vasa, postquam foetus incrementum incipit, venæ primum, inde arteriæ, tardius nervi, illæ sanguinem matris deferentes, aliæ spiritum advehentes, hi tandem motum efficientes, munus destinatum exequentur, cum reliquæ totius corporis partes interea in actum opus minimè producant.

Jam si ad functionem exequendam, instrumenti forma perfecta requiratur, quis dubitat Venas primum perfici excavari, absolutam figuram & perfectionem consequi, jecore nondum integre perfecto, nondum quicquam efficiente. Ut revera nihil in foetu manifestius, nil latius & majus vena umbilicali: Dedit hoc occasionem multis, ut hepar ipsum à venis pronatum, non venas ab hepate, non inepte pronunciarent, cum jecur nil esse, quam implexum venarum infinitum, cui concretus sanguis obnascitur, inficiari nemo possit.

Sic quoque arteriæ formantur, pulsant, spiritumque deducunt prius, quam cor vel ullum motum persentiscit, quicquid de
origi-

origine arteriarum à corde dicant. Hæc enim, postquam in lucem editus est infans, primum operantur, cum jam solidiorem cibum per os accipit, tunc ex chylo hepar sanguinem efficit, cum per nares aërem, respirationis causa attrahit, tunc cor pulmonesque dilatantur, constringunturque.

Vidi hoc sæpius in brutorum maturo jam foetu, per abortum cum membranis ipsum ambientibus rejecto. Exteriori enim effracto involucro, per interius, quod valde pellucidum est, videre potui, quam foetus à matre jam separatus respirare conetur, nec possit tamen, cum aërem ad ipsam involucri causa non pateat aditus, ita ut statim suffocetur, nisi interiori involucro scisso, aërem continuo ducere possit. Unde usu edoctæ obstetrices, vas umbilicale non prius vinculo intercipiunt, donec involucrium dirumpant. Quæ bruta ex naturæ instinctu dentibus discernunt.

Cerebri longe alia est ratio; hoc enim cum non tantum materiam aliquam, ut

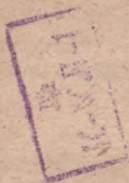
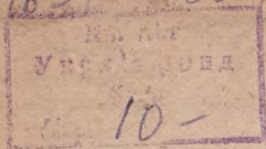
hepar, vel spiritum, ut cor, sed etiam propriam substantiam undique ad partes transmittat, dorsalem medullam & nervos, à matre hi foetui derivari minimè potuerunt: sufficiebat enim matri, si sanguinem, quo foetus aleretur, si spiritum, quo viveret, conferret, quæ non gravida muliere, certis periodis tanquam supervacanea, expurgantur. Partes autem solidas mater de suis subministrare non potuit. Atque ideo foetus nervis ad motum propriis utitur, ab ipsius cerebro singulis partibus contributis, in easqve dispersis.

Cumqve cerebri structura tardius quoque perficiatur, serius movetur infans, nec sentit, donec nonnihil confirmato & adaucto cerebro, infans à matre jam excludatur. Neque tum principes adhuc functiones exerit, donec cerebrum ad molem convenientem excrescat, sicqve ratiocinari reminisci qve paulatim incipiat, quod post infantiam serius aliis, aliis citius evenit, prout cerebri constitutio perfectior, atque exquisita.

Videor jam mihi obtinuisse, quod volo, etsi vitio minime dandum, si à veterum placitis non nihil discedo, tandem effecisse, Venas ipsas una eademque opera, cum cæteris spermaticis partibus genitas, formatas, atque ex femine primam originem traxisse. Ad hæc primas omnium perfecta specie ornatas absolutasque, suum opus perficere, necdum in foetu ab adultiorum venis, nisi mole, qua indices ob sanguinis copiam magis magisque dilatantur, differre. Quæ non tantum rationibus nixi, sed & demonstratione vera sensuum beneficio, ex Anatome didicimus (quam simul omnibus philosophis, ad quos proprie ea pertinet, commendamus) atque ea asserere non dubitavimus, cum omnibus maximè philosophis, jucunda & grata fore existimaremus. Cujusmodi & multa in quæstione præcedenti fuerunt allata, quæ hic ob quæstionum similitudinem repetere, non abs re fuit.

1637

30 x 73

100-

